

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมมนุษย์มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย การแสดงความรู้สึก การแสดงความคิดเห็น และการแสดงความเข้าใจกันและกันอยู่ตลอดเวลา มนุษย์ได้ใช้ภาษาติดต่อกัน ภาษาจึงเป็นเครื่องมือของสังคม ที่รวมเอาวิธีการทุกอย่างทั้งการพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ การแสดงสีหน้า (วจนภาษา, อวจนภาษา) ภาษาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ตลอดจนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่เรียกว่า การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางภาษา ซึ่งการที่มนุษย์ใช้ภาษาเดียวกันย่อมเป็นความสะดวก เพราะจะเกิดความเข้าใจตรงกัน ในด้านของภาษาไทย นั้นนับได้ว่าภาษาไทยมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อคนไทย ชาตินิยมของเรามีภาษาไทยใช้มาเป็นระยะเวลาจนถึง 700 กว่าปีมาแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความผูกพัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย คนไทยใช้ ภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทย ทั้งชาติ ทำให้เกิดความสะดวกและเกิดความเข้าใจตรงกัน และทำให้คนในชาติมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน จากอดีตที่ผ่านมาเห็นได้ว่าประเทศเพื่อนบ้านของเราหลายประเทศได้สูญเสียเอกราชไปไม่เฉพาะแต่เอกราชทางการเมืองเท่านั้นแม้แต่เอกราชทางภาษาก็สูญเสียไปด้วย โดยเห็นได้ชัดเจนจากการที่ประเทศมหาอำนาจยึดครอง จะถูกบังคับให้ใช้ภาษาของประเทศนั้น ๆ เป็นภาษาทางราชการ แทนภาษาดั้งเดิมของประเทศชาติตนเองมาโดยตลอด

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่ทุกคนต้องใช้ติดต่อกันในชีวิตประจำวันและถือเป็นเอกลักษณ์แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทย และเป็นมรดกอันล้ำค่าของคนไทยที่ทุกคนควรภาคภูมิใจ การมีภาษาของชาตินอกจากใช้ในการติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวันแล้ว ยังช่วยปลูกจิตสำนึกให้คนไทยมองเห็นถึงความเป็นไทย ดังพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตอนหนึ่งที่ว่า

“...ภาษาไทยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองใช้มาแต่โบราณ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้...”

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525, หน้า 5) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ไว้ว่า

“...ภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ...” (กรมวิชาการ, 2533ข, หน้า 7) โดยจัดให้อยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สามารถแบ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ 2 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะในการเข้าใจภาษา คือ ทักษะการฟัง และทักษะการอ่าน
2. ทักษะในการใช้ภาษา คือ ทักษะการพูด และทักษะการเขียน

การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่ทางรัฐบาลจัดให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน แต่โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ย่อมมีความแตกต่างกัน ดังเช่น นักเรียนประถมศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถ และด้านสภาพของสิ่งแวดล้อมและเขavnปัญญา จากผลของความแตกต่างของนักเรียนดังกล่าวทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกันไปด้วย และบางครั้งก็มีนักเรียนส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในการจัดการศึกษาหรือการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ในพื้นที่ราบนั้น ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษามาตรฐาน แต่ยังมีโรงเรียนอีกจำนวนมากในพื้นที่ภาคเหนือที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในการติดต่อสื่อสารและใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นเมื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาไทยกลาง จึงทำให้เกิดปัญหาตามมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจะเกิดปัญหามากที่สุด ในด้านการสื่อสารเพราะที่บ้านและโรงเรียนจะใช้ภาษาพูดแตกต่างกันอันเนื่องมาจากภาษาถิ่น

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2513, หน้า 6) ได้สรุปว่าปัญหาการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวันหรือผู้ที่พูดภาษาไทยกลางไม่ได้มีมาก หากครูผู้สอนใช้วิธีการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกันกับนักเรียนที่พูดภาษาไทยกลาง นักเรียนจะไม่เข้าใจสิ่งที่ครูพูด เพราะนักเรียนพูดภาษาไทยกลางไม่ได้หรือพูดได้ก็ไม่ถูกต้องรวมทั้งไม่เข้าใจคำศัพท์ สำนวนต่าง ๆ ในบทเรียน เวลาอ่านและเขียนก็จะมีสำเนียงและถ้อยคำภาษาถิ่นปะปน และถึงแม้ครูจะห้ามนักเรียนไม่ให้พูดภาษาถิ่นในโรงเรียนหรือในห้องเรียนก็ตาม ก็ไม่ได้ทำให้การใช้ภาษาไทยกลางถูกต้อง ปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ทั้งยังเพิ่มภาระในการสอนของครูมากกว่าปกติอีกด้วย จากการสัมมนาเรื่องหลักสูตรประถมศึกษาของกรมวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531, หน้า 130) ได้พบว่าเมื่อนักเรียนเริ่มเรียนครูต้องแปลภาษาถิ่นให้เป็นภาษาพื้นเมืองและเป็นภาษาไทยกลางตามลำดับ ทำให้เสียเวลา

ในการสอนมากกว่าสอนจึงไม่ทันตามหลักสูตร สอดคล้องกันกับวิพุธ โสภวงศ์ (2527, หน้า 72) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กที่พูดภาษาถิ่นว่ามีอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ

1. ด้านนักเรียน เด็กนักเรียนจะเริ่มเข้าเรียนเมื่ออายุยังน้อยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือเมื่อนักเรียนอายุยังน้อยจะออกเสียงเลียนแบบครูได้ง่ายและเด็กในวัยนี้ชอบเล่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย หากครูจัดกิจกรรมสนองต่อความต้องการของนักเรียนแล้วจะทำให้เด็กเรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น ส่วนข้อเสียคือนักเรียนมีประสบการณ์น้อยรู้จักแต่ภาษาถิ่นของตนเอง เมื่อมาพบภาษาใหม่ในโรงเรียนตอนแรก ๆ จะมีปัญหาการเรียนอยู่บ้าง

2. ด้านหนังสือเรียน ในหนังสือเรียนอาจจะมีคำศัพท์และประโยคซึ่งนักเรียนในห้องถิ่นนั้นอาจไม่เข้าใจเพราะใช้คำศัพท์ต่างกันหรือออกเสียงต่างกันหรือแม้แต่จะใช้คำศัพท์เดียวกันแต่ความหมายแตกต่างกัน

3. ด้านตัวครู เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยได้ผลหรือไม่ ดังนั้นครูที่อยู่ในห้องถิ่นนั้นจะต้องรู้ภาษาถิ่นนั้นเป็นอย่างดีพูดได้ทั้ง 2 ภาษา ครูจึงจะสามารถใช้ประโยชน์จากการรู้ภาษาถิ่นอธิบายหรือบอกคำศัพท์ให้นักเรียนเข้าใจเป็นภาษาไทยได้ ส่วนครูที่มาจากท้องถิ่นอื่นนั้นไม่เข้าใจภาษาถิ่น การสอนในระยะแรก ๆ อาจประสบปัญหาด้านการสื่อความหมายให้นักเรียนเข้าใจ

ปัจจุบันผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยนักเรียนเป็นชาวจีนลูกหลานอดีตทหารจีนคณะชาติ เชื้อชาติจีนฮ่อ สัญชาติไทย โดยที่รัฐบาลยอมรับว่าพวกเขาเป็นคนไทย มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับคนไทยพื้นราบทุกคน ดังนั้นนักเรียนทุกคนจึงมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องเข้ารับการศึกษิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาและต้องเรียนภาษาไทยจนสามารถใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง แต่ในชีวิตประจำวันนักเรียนได้ใช้ภาษาจีนฮ่อในการติดต่อสื่อสารและใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งภาษาจีนฮ่อจะมีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาไทยกลางทั้งในด้านเสียงและด้านคำศัพท์ การพูดและการออกเสียงในการติดต่อสื่อสารกับคนที่ใช้ภาษาไทยแทบไม่ได้เลย ดังนั้นเมื่อนักเรียนมาฝึกเปล่งเสียงในภาษาไทยย่อมทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการออกเสียง โดยที่นักเรียนออกเสียงและพูดไม่ชัดจึงทำให้เกิดปัญหาตามมา จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยโดยเฉพาะการออกเสียงตัวสะกด แม่กด นักเรียนจะออกเสียงโดยเลียนแบบลักษณะของภาษาจีนฮ่อที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คำว่า “สมุด” นักเรียนจะออกเสียงเป็น สะ-หมุก คำว่า “ตลาด” นักเรียนจะออกเสียงเป็น ตะ-หลาก ดังนั้นเมื่อนักเรียนออกเสียงผิด นักเรียนก็จะมักเขียนผิดไปด้วย ตรงตามหลักที่ว่าออกเสียงอย่างไรก็เขียนอย่างนั้น ดังที่ ประสงค์ ราชณสุข (2531, หน้า 2) กล่าวไว้ว่าเมื่อเด็กชาวเขาไปเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในโรงเรียนจึงเกิดปัญหาด้านการเรียนการสอน ในด้านการเรียนเด็กชาวเขามีปัญหาในการเรียนภาษาไทย ด้านการสอนครูที่สอนเด็กชาวเขาก็ประสบกับความยุ่งยาก ครูต้องทำการ

ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งศึกษาวิธีการที่จะขจัดปัญหาเหล่านั้นเพื่อให้การเรียนการสอนภาษาไทยบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและปัญหาในการเรียนภาษาไทยนี้อาจส่งผลไปถึงการเรียนวิชาอื่น ๆ ทำให้เรียนช้าและไม่เข้าใจเท่าที่ควร เพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ดังที่ รุจิระ สุภรณ์ ไพบูลย์ (อ้างใน ปิยะดา พูลทาจกร, 2537, หน้า 1) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของภาษาไทยว่าภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานของการเรียนในวิชาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะศึกษา พลศึกษา และวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะต้องอาศัยทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน นักเรียนสามารถที่จะพูดอธิบายความเข้าใจของตนเองให้ผู้อื่นทราบ สามารถเขียนบรรยายความรู้สึกหรืออธิบายได้โดยการเขียนอย่างถูกต้อง

ผู้วิจัยได้ทำการสอนนักเรียนจีนฮ่อที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในชีวิตประจำวันนักเรียนที่ทำการสอนจะใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกับครูที่ทำการสอนหรืออาจกล่าวได้ว่าเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น เมื่อนักเรียนออกนอกโรงเรียนไปสู่ชุมชนของตนเองจะใช้ภาษาจีนฮ่อที่เป็นภาษาแม่ ดังนั้นผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งคือ เมื่อนักเรียนไปติดต่อสื่อสารกับคนในพื้นที่ทำให้เกิดความเข้าใจในการติดต่อสื่อสารผิดความหมาย หรือไม่สามารสื่อสารกันได้ตรงตามเป้าหมายไม่ตรงตามจุดประสงค์เดียวกัน นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชยปราการได้ตั้งเกณฑ์การผ่านของกลุ่มทักษะได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทยให้นักเรียนผ่านคิดเป็นร้อยละ 70 แต่นักเรียนชาวจีนฮ่อที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนมีผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มทักษะภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 42.75 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการสร้างแบบฝึกเพื่อใช้เสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ โดยให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และยังเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการเรียนวิชาทักษะภาษาไทยได้ดีขึ้นตรงตามจุดมุ่งหมายของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการที่ให้เกิดคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างแบบฝึกการออกเสียงและการเขียนคำที่มีตัวสะกดในมาตราแม่กด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงและการเขียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกการออกเสียงและการเขียนคำที่มีตัวสะกดในมาตราแม่กด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชยปราการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2539

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและทดลองภาคสนาม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนสันติwana จำนวน 12 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชยปราการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนบ้านห้วยไผ่ จำนวน 15 คน และโรงเรียนบ้านใหม่หนองบัว จำนวน 15 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชยปราการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

3. เนื้อหา คำที่มีตัวสะกดในมาตราแม่กด ได้จากแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

4. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนออกเสียงและเขียนโดยใช้แบบฝึกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้แบบฝึกก่อนและหลังในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกการออกเสียงและการเขียนคำที่สะกดด้วยแม่กด หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในการออกเสียงและการเขียนคำในมาตราตัวสะกดแม่กด (จ ช ฎ ฏ ด ต ถ ร ฑ ฒ ศ ษ ส) ประกอบด้วยแผนการสอนสำหรับครู คำแนะนำการใช้แบบฝึก แบบฝึกหัดตามกิจกรรมแต่ละแบบฝึก

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การออกเสียงและการเขียนคำที่สะกดด้วยแม่กด หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก่อนและหลังจากการเรียนโดยใช้แบบฝึกการออกเสียงและการเขียนภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การออกเสียงคำที่สะกดด้วยแม่กด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนคำที่สะกดด้วยแม่กด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การออกเสียงและการเขียนคำที่สะกดด้วยแม่กด

3. นักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2539 โรงเรียนสันติwana สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไชยปราการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเชื้อชาติจีนฮ่อ สัญชาติไทย และใช้ภาษาจีนฮ่อในชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้แนวทางการสร้างแบบฝึกการออกเสียงและการเขียนทักษะภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
2. เป็นแนวทางสำหรับครูที่ทำการสอนทักษะวิชาภาษาไทย นำแบบฝึกไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนำไปศึกษาเพื่อสร้างแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป